

Döwletiň puluny nämüçin we nädip mubah gördüler?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Döwletiň puluny nämüçin we nädip mubah gördüler? DÖWLETIŇ PULUNY NÄMÜÇIN we NÄDIP MUBAH GÖRDÜLER?

Döwletiň puly – döwletiň dürli pudaklardan toplan we döwlet maksatnamalaryny maliýeleşdirmek üçin bölünip berilen nagt puldyr ýa-da awtoulag, mebel, hojalyk enjamlary, ýer-mülk ýaly döwletiň gozgalmasyz emläkleriniň bir bölegidir.

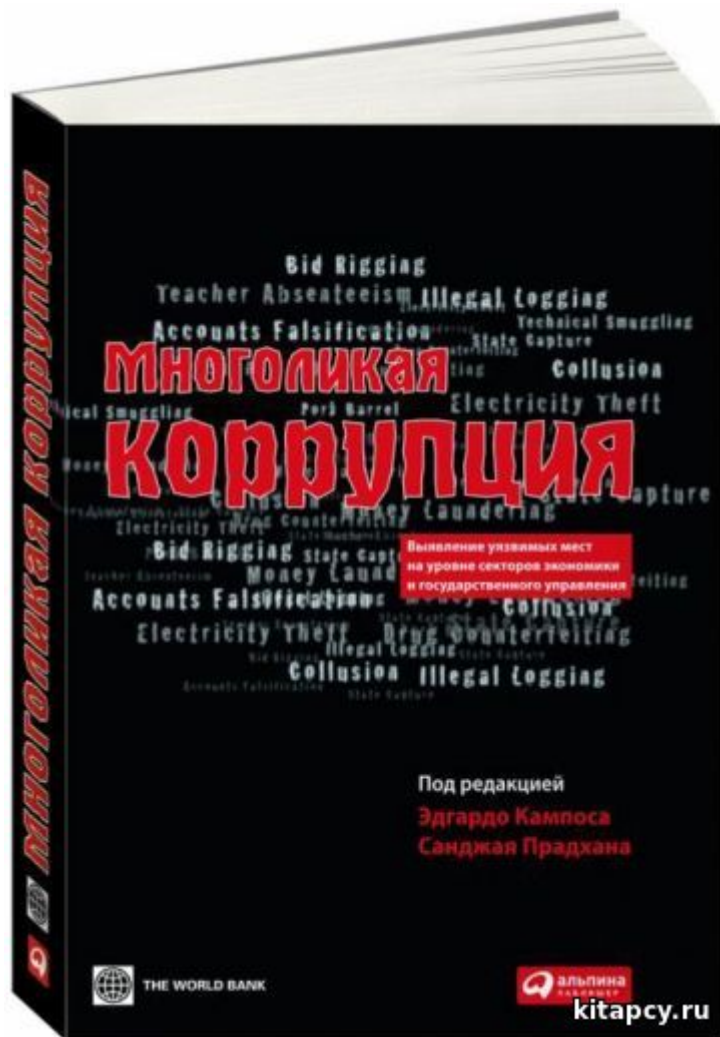
Döwletiň haýsydyr bir garşydaşlaryna bu puly almak mubah görülýär (oňlanýar).

Baýlaryň arasynda döwletden baýy ýok. Döwletiň puluny alyp garyp-gasarlara bermegiň adalat meselesidigi bahanasy bilen bu puly döwletden almak gerek ýa-da iň bolmanda almak kanunydyr.

Iňlisleriň Robin Gudy we geçmişde ýaşap geçen Urwe ibn el-Werd ýa-da abbasylar döwründäki şuttarlardyr aýarlar ýaly käbir arap garakçylary bulara mysaldyr.

Şol toparlaryň medeniýetinden ugur alyp, käbir gödek kommunistler rewolýusioner adalaty we kanuny synp ar almalary amala aşyrmak maksady bilen döwletiň pulunyň talanmagyny kanunlaşdyrdylar.

A dini fundamental akymlarymyzyň yzyna eýerijileri näme?

Gysgaça aýdanda, «El-Kaide», «YŞYD» ýaly terrorçy toparlaryň tarapdarlary döwletiň puluny talamagyň jaýyz oljadygyny aýtmakdan çekinmeýär. Şol bir görnüşde «Ehli-kitabyň» puluny-da «ehli-zimmet» hökmünde tölenmeli pulyň tölenmändigini bahana edip talamagy jaýyz görmekdenem gaça durmaýarlar.

Şundan ugur alyp Müsürdäki terrorçylar kyptylaryň, aýratynam aralaryndaky ýuwelirleriň puluna el urmagy jaýyz gördüler.

Şaýy fundamental hereketler barada aýdanda bolsa, olaryň elinde «eýesiz» pul düşünjesi bar we olaryň pikirçe gürrüňi gidýän pula el urmak bolýarmyş.

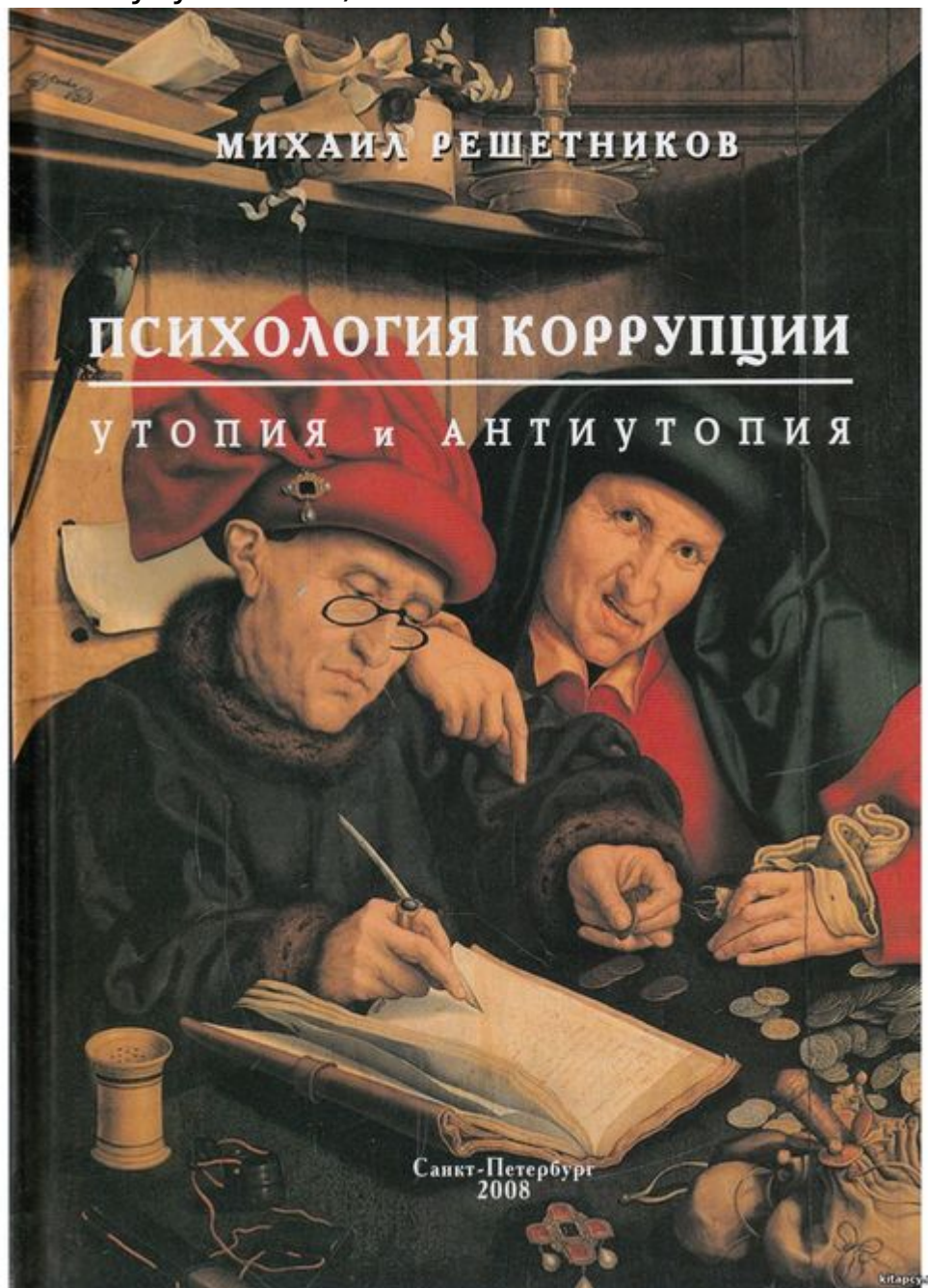
Muhammet Sadyk Sadryň pulyň diňe (Hüjjet) Ymam Mätiniň barlygynda kanuny we elýeterli bolýandygy, şondan başga wagtdaky häzirki döwlet ýolbaşçylarynyň kanuny hukugyň talaňçylary bolup durýandygy üçin döwletiň puluny talamagy jaýyz gören fetwasy-da bularyň biridir. Onuň ogly Mukteda hem ýigrimi ýyl berilen soraga şol fetwadaky aýdylanlara görä jogap beripdi.

Yrakly ylmy barlagçy doktor Raşid el-Haýýun «eýesi näbelli»

pul hakdaky makalasynda bu içtihadynyň aýratynlyklaryndan söz açýar we Şeýh Muhammet Hasan el-Nejefiden (1850-nji ýylda aradan çykan) şu sitatany getirýär:

«Dünýä we onuň içindäkiler Allanyň, Onuň Resulynyň we biziň (ymamlaryň) zadyydyr».

(«Jewahyry-Kelam»)

Bu taryhy we fykh häsiýetli sitatany «Sahwa» hereketine girýän käbir adamlaryň döwletiň puluny nädip talaýyşlaryna düşünmegiňize ýardam edip biljek düşünje edinmegiňiz üçin aldyk.

Saud Arabystany patyşalygynyň Korrupsiýa garşy göreş komissiýasynyň berýän maglumatlary-da, käbir ýolbaşçylaryň döwletiň pulunyň talanmagyna goşulýandygyny görkezýär.

Tanalýan «sahwaçy» akymlaryň agzasy ýaly bolup görünýän we häzir radikal-terrorçylykly hereketleri sebäpli jogapkärçilige çekilen «sahwaçy» şeyhleri goldaýan teswirleri ýazan adam wezipe ygtyýarlygyndan nädip hyýanatçylykly peýdalanyp bilýär we döwletiň puluny nädip ogurlar bilýär?

Hany hallallyk, hany takwalyk? Alla gorkusy nirede galdy?

Bilşimiz ýaly sebäbini bilenimizde hiç zada geň galmaň, belki-de, aňastynyň buljumlarynda bular ýaly adamlara döwletiň puluny talamagy süýjedip görkezýän düýpli sebäpler bardyr.

Häzir türmede oturan fundamentalist, tekfirçi, kutubçy şeyhi öwýän biri umuman dini kanunylyk we raşid halyfatyň saýasyndan uzakdaky täze jahylyýet döwrüni başymyzdan geçirýän düşünjesine goldaýan bular ýaly fundamentalist we kutubçy ruh bilen nädip dil tapyşmasyn?

Mişari ZEÝDI,

Saud Arabystanly žurnalist.

Penşenbe 01.02.2024 ý. Publisistika